

Soluziun per las medias rumantschas è sin buna via

La Quotidiana è s'infurmada tar il mainaproject Martin Gabriel davart il progredir dal concept «Medias rumantschas 2018»

CUN MARTIN GABRIEL
HA DISCURRÌ MARTIN CABALZAR

■ Cun in'acziun speziala èsi reussì da spender La Quotidiana almain enfin la fin da quest onn. En il medem temp han confederaziun e chantun surdà a la Lia Rumantscha l'incarica d'elavurar in concept cumplex per tut las medias rumantschas. Per quest intent ha la LR installà ina grupp da lavur ed incaricà il secretari general Martin Gabriel cun l'elavuraziun dal project. La Quotidiana è s'infurmada tar il mainaproject davart las finamiras ed il progredir dal project.

La cumparida da La Quotidiana è segurada uffizialmain fin la fin da quest onn. Tge capita alura? Laschan ins simplamain crudar La Quotidiana u han ins già alternativs?

Martin Gabriel: Na, ina grupp da lavur s'occupa intensivamain cun l'elavuraziun da models. Sco già annunzià pli ras giadas è in concept sin maisa fin l'atun proxim.

Grupp da lavur elavura models

Cler è: Nus stuain chattar ina soluziun che funcziuna, pia ina cun ina buna perspectiva per l'avegnir. Quai pertutga la finanziaziun sco era l'attractività da la gasetta.

La LR ha surpiglià avant prest in onn l'incumbensa e la responsabladad da tschertgar ina soluziun integrala per las medias rumantschas. En la publicità han ina magari l'impressiun ch'è na saja betg capità bier en chausa e ch'ins n'haja anc adina betg in concept concret. Constat questa impressiun?

Na, questa impressiun na constat betg. Igl è in tema fitg complex che pretenda lavurs sin differents nivels. Nus lain far bain noss pensums ed jau sun era satisfatg da la lavur ch'è vegnida fatga fin il di dad oz en la grupp da project ed en las gruppas da lavur.

La dumonda fa dentant prescha. Igl è strusch pussaivel da chattar ina soluziun duvrabla entaifer in mez onn?

Sco ditg: Nus essan sin buna via ed en stretg contact cun tut ils acturs – confederaziun e chantun, RTR ed editurs, la politica e la Pro Svizra Rumantscha.

Il tema medias rumantschas è fitg complex

Als ultims 20 onns è La Quotidiana cumparida nuninterruttamain e tut en tut è ella era sa cumprovada. Ella vegn apprezzada fitg sco quai ch'ina novissima retschertga instradada da la Lia Rumantscha ha confermà. Era sch'ella n'ha betg cuntanschì tut las regiuns a moda eguala na fissi tuttina betg prudent da prender questa varianta sco basa per ina soluziun futura?

L'Uffizi federal da cultura ha fatg la prentensiun explicita ch'il project da medias 2019 na cumpiglia betg sulettamain ina

Martin Gabriel – il secretari general da la Lia Rumantscha.

MAD

modificaziun (relaunch) da La Quotidiana. Il cuntrari: Ins spetga ina strategia moderna che resguarda il svilup da las medias en tut sias fassetas. Sco la LR giavischa era la confederaziun ina soluziun che garantesch la surregiunalità, saja quai cun ina gasetta dal di ubain cun ina gasetta emnla.

La surregiunalità è impurtanta

Deplorablmain n'èsi betg reussì d'integrar cumplainamain las regiuns da Surmeir ed Engiadina. Na valessi betg la paina da far oz ina nova emprova?

Era questa dumonda fa part da las discussiuns en la grupp da lavur. Qua vali però era da respectar la lavur mediala che vegn fatga en questas regiuns. Las portas per ina collavuraziun èn avertas.

En Surmeir examineschan ins actualmain dentant era l'opziun d'integrar la «Pagina da Surmeir» en la gasetta locala tudestga «Novitads». Quai na po bain betg esser ina soluziun or d'optica da la Rumantschia?

I n'è betg l'incumbensa dal project da tschertgar soluziuns individualas, ma bain da preschentar propostas che garantesch l'avegnir da las medias – en spezial da la pressa rumantscha en general.

Na dessi betg novas metodos pragmaticas per ina fritgavla e stretga collavuraziun cun la «Posta Ladina»?

Las discussiuns cun ils editurs da las gasettas rumantschas actualas cuntinuieschan e la collavuraziun surregiunala è ina tematica centrala dal project.

A chaschun da la votaziun davart l'iniziativa No Billag han exponentas

ed exponentas dad SGR ed RTR demussà gronda chapientscha per ina collavuraziun pli intensiva tranter RTR e la pressa rumantscha. Na fissi betg gist uss il mument ideal per tschertgar ina tala cooperaziun, per reunir tut las forzas rumantschas tar las medias e nizzegiar sinergias?

La collavuraziun cun RTR è ina part centrala dal project. Perquai avain nus era vuli savair il resultat da la votaziun en connex No Billag avant che cuntinuar cun il project. Uss avain nus intensivà las discussiuns e Ladina Heimgartner, la directura dad RTR, è fitg averta per ina strategia da medias rumantscha sut in tetg, accentuescha però era che la lavur cun l'anr stoppia vegnir coordinada, ch'i saja d'evitar lavur dubla e che la basa legala che legitimescha ina tala collavuraziun stoppia vegnir sclerida en detagl.

Quant lunsch èn las contractivas cun las instanzas cumpetentas s'avanzadas?

Las discussiuns cun RTR – sco era cun ils ulteriurs partenaris – èn sin buna via. La collavuraziun cun RTR sto però corresponsar a l'incumbensa dad RTR sco interpresa da la SRG SSR.

La collavuraziun cun RTR è ina part centrala dal project

Ha la grupp da project era già fatg ponderaziuns areguard la furma giuridica per in purtader da la gasetta rumantscha futura e per ina finanziaziun fundada e garantida a lunga vista?

Gea, la grupp da project lavura vi da differents models. Avant che preschentar in model a la publicità hai num

chattar in consens cun tut ils partenaris pertutgads.

Avais Vus tschertgà ina cooperaziun cun l'editura odierna da La Quotidiana? Na dessi betg la pussaivladad da far cun Somedia cunvegientschas da prestaziun concernent producziun, stampa e distribuziun da la gasetta rumantscha dal di?

Medias digitalas han adina dapli impurtanza

Persunalmain ves jau l'editura da La Quotidiana senz'auter sco partenaria per ina collavuraziun futura.

Vus avais menziunà la grupp da project. Èn tut ils partenaris actuals e futurs cumpigliads ed involvids resguardads en quest gremi?

Gea, tut ils partenaris impurtants èn integrads en il process da project.

Sin fundament da nossas experientschas e dals resuns da noss lecturs duvrain nus er en il futur (almain per ils proxims onns) sper la digitalisaziun vinavant in'ediziun en furma stampada. È era la grupp conscienta da questa necessitad da mantegnair en il mument ina gasetta stampada.

Sa chapescha. La grupp directiva è dentant era conscienta che las medias digitalas survegnan adina dapli impurtanza e che nus avain in basegn da svilup marcant sin quest sector.

Èn ins conscient che la dotaziun actuala da la redacziun anr/LQ è in absolut minimum e che la cuntinuaziun u ina nova gasetta quotidiana basegnan primarmain ina meglra dota-

ziun da la redacziun e consequentmain era dapli meds finanziaals dal maun public?

Il pli tard il mument che la confederaziun ed il chantun discuteschan d'ina nova cunvegna da prestaziun èn era las finanzas in tema. Ina da las premissas principalas per questas discussiuns è però d'avair sin maisa in concept ch'includa era las calculaziuns finanziaals per realisar quel.

Pressa rumantscha è in element fitg relevant

La confederaziun ed il chantun han in'obligaziun constituiziunala da promover e mantegnair il rumantsch. Ils meds da massa e cunzunt era la pressa èn instruments essenzials ed indispensabels per mantegnair, sviluppar e desarar il pled scrit. Na fiss in ulteriur engaschament finanziaal substanzial dal stadi betg giustifitgà?

Nus essan en stretg contact tant cun la confederaziun sco era cun il chantun e nus essan engraziavels ch'igl è per il mument stà pussaivel da segirar cun lur agid finanziaal l'existenza da La Quotidiana. Co l'engaschament dal maun public sa preschenta en il futur dependa dal concept.

È ina gasetta quotidiana pia era tenor Voss avis in «instrument absolutmain relevant per il sistem» da mantegnair e promover il linguatg rumantsch che n'è betg mo periclità, ma bain smanatschà en sia existenza?

La promoziun dal rumantsch succeda sin plirs secturs. Per la LR è la pressa rumantscha in instrument fitg relevant per il mantegniment dal linguatg.

Quant realistica è per Vus la visiun d'ina gasetta quotidiana gratuita per l'entira Rumantschia?

Per mai n'è quai nagin tema. En la Rumantschia n'avain nus naginas pussaivladads da generar inserats avunda ch'èn impurtants per la finanziaziun d'ina gasetta gratuita. Consequentmain stuess il maun public surpigliar ils custs e quai è illusoric.

Sco quai ch'igl è sa mussà n'è l'infurmaziun da la publicità davart l'actività da la grupp da project betg cuntentavla e suffizienta. Tge interpretadis Vus per meglrierar questa mancanza?

Chattar in consens cun tut ils partenaris

La grupp da project è fitg activa. L'infurmaziun vulain nus far il mument ch'i dat resultats concrets.

La LR festivescha l'auter onn ses 100avel anniversari. È l'avegnir da la pressa rumantscha er in punct central da quest giubileum?

Sa chapescha che la nova strategia da medias è in tema fitg impurtant l'onn 2019 ed i fiss bel sche nus pudessan lantschar il project concret en il rom da las festivitads giubilaras.